

Skriftlig beretning

DEN UDDANNELSESPOLITISKE SITUATION

Store dele af uddannelsessystemet undergår i disse år store forandringer. Strukturreform, Velfærdskommission og Globaliseringsråd er initiativer der, sammen med målet om at 95% af alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse, i den grad har sat en ny dagsorden på uddannelsesområdet.

På det overordnede plan handler det bl.a. om statsliggørelsen af alle de uddannelser der før var organisatorisk placeret i amterne, så alle ungdomsuddannelser i dag er placeret i staten. Paradoksalt nok var det den modsatte problemstilling der var på spil for produktionsskolerne i det udvalgsarbejde der var igangsat af Globaliseringsrådet i form af "gennemførelsesudvalget". Her var der fra regeringens side et tydeligt ønske om at kommunalisere produktionsskolerne. Hovedindholdet i "gennemførelsesudvalgets" arbejde handlede specielt om hvordan overgangene fra grundskole til videre uddannelse kan forbedres. Strategien i dette udvalgsarbejde var fra produktionsskolernes side at argumentere for at se produktionsskolernes indsats i tæt sammenhæng med de erhvervskompetencegivende ungdomsuddannelser og for at produktionsskolerne fortsat skulle være et statsligt finansieret uddannelsesstilbud. Opgaven var derfor at påvise oplagte sammenhænge mellem produktionsskolerne og ungdomsuddannelserne, men med skoleformerne som selvstændige institutionsformer. Udvalgets endelige

rapport udkom i februar måned 2006 og indeholdt i alt 33 forslag til forbedringer. Rapportens forslag var opdelt i fire hovedområder: kommunernes indsats, uddannelsesinstitutionernes indsats, arbejdsgivernes indsats og EGU og produktionsskoler. På alle områder var der lagt op til ændringer. For produktionsskolernes vedkommende er der en række spændende tiltag omkring EGU samt muligheden for at afvikle dele af erhvervsskolernes grunduddannelse. Dette overskyggedes dog af et par forslag som kunne få stor negativ indflydelse på produktionsskolernes videre udvikling, nemlig forslag til afskaffelse af skoleydelsen for de unge under 18, samt en eventuel indsnævring af produktionsskolernes målgruppe.

Spændende var det derfor at følge de efterfølgende politiske forhandlinger om hele velfærdsreformen. Den 20. juni 2006 blev der på uddannelsesområdet indgået et bredt politisk forlig. Ny 10. kl., ændringer i vejledningsforpligtelsen så den i højere grad målrettes unge med særlige vejledningsbehov, kommunerne forpligtes til at tilbyde EGU og for produktionsskolernes vedkommende handlede det om en højere grad af målretning mod de erhvervskompetencegivende ungdomsuddannelser ved at skulle tilbyde obligatorisk kombinationsforløb til en erhvervsskole.

Det specielt positive ved forliget var dog de ting som ikke var med. Skoleydelsen til de under 18-årige var ikke

fjernet, og produktionsskolerne blev ikke kommunaliseret. Onde tunger vil dog mene at disse forhold kun blev "sparket til hjørne" da forliget også indeholdt en undersøgelse som skulle afdække hvilke forudsætninger og kompetencer produktionsskoleeleverne har. Undersøgelsen skulle endvidere belyse de forhold, der har betydning for, at de unge påbegynder et produktionsskoleforløb, herunder visitationspraksis, vejledningsindsats mv. Vi håber at resultatet af denne undersøgelse kan indgå i den mundtlige beretning, da undersøgelsen forventes færdig medio april 2007.

Hverken velfærdsforliget eller de efterfølgende lovforslag lever dog op til de forventninger Produktionsskoleforeningen havde til nødvendige ændringer for at nå den politiske målsætning med at 95% af alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse. Specielt er ambitionerne omkring EGU ikke særlig opløftende. Egu'en fastholdes som et kommunalt tilbud, hvor kommunerne dog forpligtes til at tilbyde EGU, men hvor produktionsskolerne fratages muligheden for af egen drift at iværksætte et produktionsskoleforløb. Det er langt fra Produktionsskoleforeningen og DA's ønske om gøre EGU'en statsfinansieret og dermed ligestille den med alle andre ungdomsuddannelser. Hvordan den nye EGU-lov vil komme til at virke i praksis, imødeses med spænding da netop EGU'en er et af produktionsskolernes vigtigste indsatsområder. Sammen med muligheden for at produktionsskolerne efter aftale med en erhvervsskole kan afholde dele af erhvervsskolernes grundforløb, betyder EGU at produktionsskolerne kan få en større andel i de formelt kompetencegivende uddannelser. Samtidig med at vi må konstatere at 10. kl. og erhvervsskolerne nærmer sig hinanden mere og mere og dermed indsnævrer det rum produktionsskolerne tidligere har ageret i, åbner der sig som nævnt et nyt felt bestående af 3 elementer i form af EGU, meritgivende kombinationsforløb samt muligheden for at afholde dele af erhvervsskolernes grundforløb. Produktionsskoleforeningen mener at det er i dette udviklingsfelt produktionsskolerne fremover skal finde en stor del af sin berettigelse, men det kræver en stor indsats af både skoleformen og den enkelte skole. Hvis dette skal lykkes, kræves det at erhvervsskolerne overbevises om det positive i et sådant samarbejde samt at den enkelte skole virkelig kompetenceudvikler på dette område. Det er Produktionsskoleforeningens

opfattelse at vi er godt på vej. Der er en meget frugtbar dialog på organisationsniveau, og der fornemmes et voksende samarbejde mellem de forskellige skoleformer.

Afslutningsvis skal det dog nævnes at ovenstående lovforslag endnu ikke er færdigbehandlet i Folketinget, men Produktionsskoleforeningen forventer ikke vidtgående ændringer i de fremsatte lovforslag.

Fælles for stort set alle de initiativer, der er på uddannelsesområdet, er en større målretning samt tendens til mere detailstyring. Et eksempel på dette er en ændring i produktionsskolernes muligheder for at foretage både inden- og udenlandske ekskursioner og studieophold. Bekendtgørelsesændringen bygger efter Produktionsskoleforeningens opfattelse på en kollektiv mistænkliggørelse af produktionsskolernes ekskursionspraksis som foreningen ikke mener der belæg for. Undervisningsministeriet har i 2006 udarbejdet en analyse af produktionsskolernes rejseaktiviteter, men efter Produktionsskoleforeningens opfattelse findes der ikke her belæg for at foretage indskrænkningerne i disse aktiviteter.

At produktionsskolerne har succes med sin pædagogik, er netop betinget af den blanding af aktiviteter som skolerne inden for det nugældende regelsæt har mulighed for at tilbyde eleverne. Aktivitetsture, som f.eks. kano- og skiture, kan indeholde meget store mentale og fysiske udfordringer som en stor gruppe af produktionsskolernes unge kan have meget stor gavn af. Disse aktiviteter kan dermed udgøre vigtige elementer i det videre daglige pædagogiske arbejde på skolen. De foreslåede indskrænkninger i regelsættet kan kun bygge på manglende viden om og forståelse for hvilken opgave det reelt er produktionsskolerne står med i det daglige. Foreningen har da heller ikke kendskab til at andre skoleformer skulle have samme restriktive regler for deltagelse i ekskursioner og udvekslingsophold hvorfor der mangler plausible forklaringer på hvorfor det netop skal gælde de mest udsatte unge.

fortsættes næste side

STORE FORANDRINGER PÅ PRODUKTIONS- SKOLERNES LANDKORT

I efteråret 2006 bad vi alle landets produktionsskoler beskrive deres daværende situation. 78 skoler svarede, og ud af dem vurderede over halvdelen at de ville komme ud af 2006 med underskud. 9 skoler vurderede at de af forskellige grunde var direkte lukningstruede.

Her først i 2007 må vi konstatere at der allerede er sket store forandringer på produktionsskolernes landkort. Efter Produktionsskoleforeningens vidende er 5 skoler lukket, 6 skoler er fusioneret i 2006, og et endnu højere tal står foran en fusion i 2007. Dermed er knap ¼ af alle skolerne alvorligt ramt af udviklingen, og stort set alle skoler har måttet fyre medarbejdere. Danske Produktionshøjskole Lærereforening (DPL) oplyser at der i hele 2006 og januar 2007 tilsammen er foretaget 170 afskedigelser.

En stor del af forklaringen på den nuværende skolesituation er at produktionsskolerne på landsplan har oplevet et betydeligt fald i elevaktivitet de seneste 2 år.

- Årselevtal 2004: 6960
- Årselevtal 2005: 6301
- Årselevtal 2006: 5432

På 2 år er årselevtallet altså skrumpet ind med 1528 årselever eller næsten en fjerdedel. På landsplan tolkes tilbagegangen som en udløber både af udviklingen på arbejdsmarkedet, UU's målgruppevurdering og erhvervsuddannelsernes øgede fokus på at få de sidste unge i uddannelse.

Hvis denne tendens med faldende elevtal, skolelukninger og fusioner fortsætter, risikerer vi at ende med kun at have 75 produktionsskoler på landsplan. En sådan udvikling vil efter alt at dømme ramme de mindre skoler hårdest. De vil uvægerligt begynde at tænke i overlevelsesstrategier: Hvor få medarbejdere – og hvor smalt et værkstedsudbud – kan vi forsvare at drive skole

med? Hvor kan vi rationalisere og effektivisere – hvis vi da kan stramme tommeskruerne yderligere? Hvad skal først skæres væk? Kan det overhovedet nytte at drive produktionsskole? Modløsheden kan komme til at tage overmagten på skoler der normalt er kendetegnet ved sprudlende virketrang og lyst til at kæmpe for de unge.

Endnu har Produktionsskoleforeningen ikke slået alarm på sektorens vegne, men hvis antallet af skoler bliver ved at falde, kan det betyde at der kommer sorte pletter på produktionsskolernes landkort. Målsætningen om en landsdækkende skoleform kan vise sig at være truet.

Det er dog ikke ren solformørkelse vi ser for øjeblikket. En del skoler er faktisk i stand til at handle proaktivt på de nye vilkår der er for skolerne. En måde at navigere hensigtsmæssigt på er fx at se en produktionsskolefusion som et fornuftigt svar på de kommunale forandringerne – som et forsøg på at "passe til" det kommunale landkort. En produktionsskolefusion kan tilmed styrke samarbejdsrelationerne både til kommunen og de øvrige uddannelsesinstitutioner. Var der tidligere produktionsskoler der troede at de kunne fungere uden et udbygget samarbejde med kommuner, UU og andre uddannelsesinstitutioner, så er det vist gået op for alle at det kun er gennem udbyggede samarbejder og alliancer at produktionsskolerne kan fastholde sin rolle som bindeled mellem grundskole og fortsat uddannelse. Både de øgede krav om samarbejde med EUD og de ændrede muligheder vedr. EGU lægger tillige op til at produktionsskolerne i højere grad samarbejder på tværs for at skabe den nødvendige organisatoriske tyngde, specielt mod de meget større erhvervsuddannelsesinstitutioner.

INITIATIVER TIL STØTTE FOR FORENINGENS POLITISKE INDSATSOMRÅDER

Produktionsskoleforeningen har gennem mange år stået som primus motor i en række udviklingsprojekter som er med til at binde vigtige uddannelsespolitiske indsatsområder sammen med den skolepolitiske virkelighed.

Et af de meget vigtige projekter i så henseende var Realkompetenceprojektet som blev afsluttet i foråret 2006. Det projekt havde som formål af begrebsafklare produktionsskolernes dokumentationsindsats. Den afsluttende rapport indeholdt en række vigtige præciseringer, hvoraf et afsnit senere blev tilrettet og udgivet under overskriften: **"Produktionsskolediskursen - Læring, dokumentation og værdisætning i produktionsskolen"**. Produktionsskolediskursen er et bevidst opgør med dogmet om at produktionsskolernes forskellighed er deres styrke. Produktionsskolediskursen er udtryk for et politisk ønske om en mere synlig og tydelig profil. Papiret viser en mere entydig forståelse af hvad en produktionsskole er, og giver skolerne en fælles platform for den videre udvikling af skoleformen. Håbet er at produktionsskolediskursen kan være et af redskaberne til sikre produktionsskolerne en synlig plads i det fremtidige ungdomsuddannelsesbillede. Et yderligere skridt for at sikre en mere entydig udvikling af skoleformen blev taget på det fælles bestyrelsesmøde mellem DPL, Forstanderkredsen og PSF i august 2006. Her var der fuld opbakning til produktionsskolediskursen, og det blev tillige besluttet at udarbejde et fælles uddannelsesbevis som alle produktionsskoleelever vil få som dokumentation for et ophold på en produktionsskole. Men enedes desuden om at have som politisk målsætning at alle produktionsskoler skal tilbyde Erhvervsgrunduddannelsen (EGU).

Integrationsområdet er for produktionsskolerne et vigtigt indsatsområde, og Produktionsskoleforeningen har siden 2005 haft et større projekt i gang med fokus på mentorordninger og øgede praktikmuligheder. Projektet

afsluttes i foråret 2007, men allerede inden projektets afslutning har specielt mentorordningen vist sig at være en stor succes. Det viste sig i projektet at det var sværere for skolerne at udnytte projektets muligheder end først antaget, da man på skolerne manglede et mere dybgående kendskab til kulturens betydning for arbejdet med de etniske unge. Derfor blev der iværksat yderligere et projekt med titlen "Tværkulturel vejledning" der i højere grad gearer skolens medarbejdere og organisation til at løse integrationsopgaven.

Yderligere 2 projekter afsluttes i løbet af 2007. Inden de endelige evalueringer foreligger, kan det konstateres at resultatet bliver meget forskelligt. Evalueringsprojektet, som har til formål at få skolerne til at arbejde med forskellige evaluering- og dokumentationsformer, ser ud til at blive en succes, hvor de deltagende skoler har fået en række brugbare redskaber der giver dem mulighed for at arbejde struktureret med selvevaluering og dermed skabe retning i skolens strategiske kvalitets- og kompetenceudvikling. Traineeprojektet som skulle skaffe unge under 18 år ud i traineeforløb ude i jern- og metalvirksomheder, ser derimod ikke ud til at blive nogen succes. Ja, vel nærmest en fiasko. Projektets hovedsigte overskygges af uigennemsigthed og bøvlende procedurer, hvilket har betydet at kun 3 elever inden for det sidste år er startet i et traineeforløb.

Et meget spændende projekt, som PSF er involveret i som evaluator, er det såkaldte "lærlingeprojekt", hvor 5 skoler med midler fra satspuljen uddanner EUD-elever. Her forventes den første egentlige evaluering at foreligge i efteråret 2007, men en mindre midtvejsevaluering giver et entydigt billede af et projekt der har fat i noget af det rigtige i forhold til en gruppe af unge der ellers aldrig ville komme i nærheden af at gennemføre en ordinær ungdomsuddannelse. Produktionsskoleforeningen afventer evalueringen med spænding med henblik på eventuelt at foreslå forsøget udvidet. *fortsættes næste side*

Som en konsekvens af velfærdsforliget modtog Produktionsskoleforeningen midler fra undervisningsministeriet med henblik på at medvirke til implementering af den nye lovgivning om obligatorisk tilbud om kombinationsforløb med erhvervsskolerne samt en styrkelse af samarbejdet mellem skoleformerne generelt. De første resultater fra dette projekt blev synlige sidst i 2006 med introduktionen af hjemmesiden www.samarbejde.nu hvor samarbejdsaftaler og samarbejdsprojekter mellem produktionsskoler og erhvervsskoler offentliggøres til inspiration for andre skoler. Projektet fortsætter i 2007 med afholdelse af en række konferencer samt med beskrivelser af en række pædagogiske samarbejdsprojekter i mindre skala.

Der har de seneste år været efterspørgsel fra mange sider på et opdateret materiale om produktionsskolerne på fremmede sprog. En bevilling i 2006 fra Undervisningsministeriet muliggjorde at et sådant arbejde blev sat i værk. Resultatet er nu at finde på dansk, tysk og engelsk på Produktionsskoleforeningens hjemmeside www.psf.nu

KURSER – KONFERENCER

Produktionsskoleforeningens udbud af kurser og konferencer er i 2006 klart blevet ramt af at skolerne er økonomisk meget pressede. Overordnet er aktiviteten faldet med 30% fra 2005 til 2006. Det er ikke fordi der ikke har været udbudt tilbud til skolerne, men stort set alle de pædagogiske grundkurser samt et lederkursus er blevet aflyst på grund af for få, ja, faktisk næsten ingen tilmeldinger. Produktionsskoleforeningen skal nok overleve – også med et væsentligt lavere aktivitetsniveau på dette område. Det reelle problem er hvis medarbejdernes kompetenceudvikling er sat mere eller mindre i stå på grund af manglende økonomi ude på skolerne. Det er en tendens der skal brydes hvis produktionsskolerne også fremover skal kunne løse sin opgave, og det er altså et ledelsesansvar at sikre at medarbejderne får den nødvendige efter- og videreuddannelse.

I disse nedgangstider er det dog opløftende at rigtig mange støtter op om årsmødet og de kursusaktiviteter der ligger i forbindelse hermed. På årsmødekurset i 2006 var der op mod 300 deltagere der både fagligt og mentalt fik et positivt løft at arbejde videre på. Pædagogisk udvalg har som konsekvens af de mange aflysninger i

2006 valgt at konferenceinitiativerne vedr. værkstedsundervisning, vejledning, elevdemokrati samt almen undervisning lægges ind i årsmødekurset for at sikre aktiviteten afholdt.

Efterårets fyraftensmøder for skolernes bestyrelser samt de landsdækkende pædagogiske dage for skolernes medarbejdere holder også et stabilt deltagerantal på henholdsvis 136 og 209. Disse aktiviteter løser på ingen måde efteruddannelsesbehovet, men er med til sikre en god og nødvendig dialog mellem foreningen og aktørerne ude på skolerne.

SERVICENIVEAU OG SAMARBEJDE

Som det fremgår af regnskabsberetningen er Produktionsskoleforeningens drift meget mærket af udviklingen ude på skolerne. Fald i elevtallet betyder mindre kontingent til foreningen og dermed fald i foreningens indtægtsgrundlag. Men samtidig er situationen den at skolerne i den nuværende pressede situation, mere end nogensinde har behov for konsulentbistand, supervision og ikke mindst behov for støtte i deres pædagogiske og organisatoriske udvikling. Bestyrelsen har på denne baggrund ønsket at fastholde den nuværende normering på sekretariatet og om nødvendigt i en kortere periode at tære på foreningens formue for at fastholde det nuværende niveau i både det politiske arbejde og service-ingen af skolerne.

2006 var da igen året hvor samarbejdet mellem skoleformens foreninger fungerede glimrende. Der blev i forbindelse med arbejdet omkring Globaliseringsrådet, nedsat en "task force" med repræsentanter fra DPL, Forstanderkredsen og PSF for hele tiden at kunne være på forkant med den politiske situation og dermed sikre entydige udmeldinger fra skoleformen. Dette arbejde lykkedes så godt at Produktionsskoleforeningens bestyrelse efterfølgende besluttede at etablere Uddannelsespolitisk udvalg med stort set samme sammensætning.

Produktionsskoleforeningens bestyrelse
Marts 2007